

Szerkesztési iroda
Sepsi-Szentgyörgyön
a ref. kollegium épületé-
ben, hová
a lap szellemi részét illető
közlendők küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR
könyvnyomdája, és könyv-
kereskedése,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdászati lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap hete-
kint kétszer:
csütörtökön és vasárnap

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

Az új német miniszterium.

Az új német miniszterek Koblenzben bemutatták magukat a német császárnak. A konzervatív miniszterium kész. A szabadelvűek kiváltak belőle. Kivált Falk is, a kultur-harc intézője. Megvan a Bismarck kedve szerint való — egyöntetű, csendes kabinet. Ebben a kabinetben nem lesz véleménykülönbség. Senki sem csinál benne oppozíciót a hatalmas kancellárnak. A birodalmi tanács ülésterme szintén csendes. A képviselők hazamentek. S ha visszatérnek, nem hoznak magukkal zajos oppozíciót.

A nemzeti szabadelvűek nemcsak megtörve, de meg vannak semmisítve. Kivált tagjai közül többen elhagyták, hogy a hatalomhoz csatlakozzanak. Számuk megfogyott. Prestigeik elhomályosult. Azon állapotba kerültek, mint voltak 1866-ban. — Csakhogy akkor még nem állott mögöttük egy évtizedes — nem sok dicsőségre telj tanuskodó mult. Németország szabadelvű elemei akkor körülöttük csoportosultak. S a mint növekedtek számban és erkölcsi sulyban, a politikusok azt hitték, hogy a német egység nemcsak megteremthető, — de egyszersmind megerősíthető és kifejthető szabadelvű alapokon.

A nemzeti szabadelvű párt azonban nem felelt meg a beléje helyezett reményeknek. Nem volt ereje, bátorsága a hatalommal szemben. Bismarck szemöldökének egyetlen mozdulata megfélemlítette. Nem voltak államférfiai; — de annál több doctrinair és professor akadtt soraiban, Ne. a volt politikai sulya.

A nemzeti szabadelvű pártot mi sem jellemzi obban, mint jellemzik bukásának körülményei. — Soha pártnak nem adatott, hogy dicsőségesebben bukjon el a politikai küzdelemben, mint a nemzeti szabadelvű pártnak. Mikor Bismarck elhatározta, hogy visszanyul a konzervatívokhoz, kiken egykor a szabadelvűek kedvéért tuladt, a nemzeti liberális párt bukása kétségtelenné vált, nemcsak azért, mert Bismarck hatalmas akaratára el tud hátrítani utjából minden akadályt, hanem azért is, mert ennek a pártnak bukását előkészítették saját hibái is. Egytől azonban nem foszthatták meg sem Bismarck, sem hibái: attól a dicsőségtől, hogy a né-

met nemzet szabadelvű részének tapsai közt szálljon le azon helyről, melyet az évek hosszu során elfoglalt.

A német nemzetnek nincs politikai iskolázottsága, nincs kormányaival szemben erélye. Arra tehát sem más, sem maga nem tartotta magát képesnek, hogy a Bismarck által inaugurált politikai és közgazdasági reakcióval megküzdjön. De a nemzet nagy többsége, a Bismarck által kedvezményezett junkereken kívül érezte, hogy a kancellár politikai és közgazdasági rendszere veszélyeket rejt a szabadságra és a német állam polgárai tulajdon nagy tömegének érdekeire nézve. A közvélemény tehát szívesen csatlakozott volna a nemzeti liberális zászlóhoz, melyet jelvénynek tekintett volna a jövőre nézve.

Ámde a nemzeti liberális párt nem állt fel. Adatának magaslatán. Vereségét látva, lemondott. Lemondott még arról is, hogy parlament ellenzékét képezzen a hatalomra került konzervatív liga ellenében. Ezért lesz csendes parlament a német parlament, hol nem fognak heves küzdelmek vitatni. E parlament ellenőrzési joga csorbult. A költségvetéseket meg fogja szavazni évekkel előre. Még költségvetési vita sem lesz minden esztendőben. — A miniszterek tehát ráérnek kormányozni. Nem fogja zavarni műveket senki.

Bismarck ezt akarta. S a mit akart, elérte.

A nemzetek életében vannak válságos pillanatok, mikor csakugyan szükséges, hogy egy egységes akarat érvényesüljön. A nép minden erejét egy kéznek egy cél felé kell vezetni. Ilyenkor minden hatalomnak valóban egy ember vagy egy kormány kezében kell központosulnia. Nem vitakozunk a felett, vajjon ily időket él-e Németország. De azon ember, a ki ilyenkor vagy más pillanatban állam és társadalommentő szerepre vállalkozik — nagy felelősséget vállal magára. Nagy azon felelősség is, melyet Bismarck vállalt el, midőn a nála szokásos erélylyel megvalósítja az új politikai és közgazdasági rendszerét. A siker igazolni fogja, ellenkező esetben odium lesz rajta.

Mit akar Bismarck?

Megszilárdítani a német egységet, melyen az utóbbi években szemmel látható volt a korhadás pusztítása. Védni a német társadalmat, mely az

csak Péter Dani sógornál ültem egy nap; azt kérdezték: hát még kinél jártam Árkoson? Senkinél sem uraim! Ok mondják: hát egy sikátoron be a szabónál nem jártam? Nem. Hát számítják névszerint, a kik ott voltunk és mit csináltunk; még azt is, hogy Zalánban Apornál meddig ültek és miért. Arra azt feleltem, hogy a sógornál létemben kimentem az utra, ott bent a sikátorban egy legényt láttam közülük, hozzámenvén azt kérdeim: te itt mit keressz? Azzal bementünk a házba, s hát ott ugy vannak, mint marhavásárosok Sepsi-Szgyörgyre menendők mind, sógor, koma, egymás közt ugy beszéltek.

A lőszerekről nem volt semmi szó. Veres ur is tudom bele jő, mert Bocskoros is járt a háznál (b. falvi ifju.) Mondja meg Apornál is hogy a gazdaszonyával aként egyezték, hogy ha talán kérdeznék, ne tagadja, hogy én nála jártam és mikor. — Ha Vas ur is bele jőne, rólam csak annyit tudjon, hogy: „Hozzám egy hajnalban egy ilyen s ilyen ismeretlen fiu bejött az azt kérdezte: legyek olyan jó, mutassam meg, hol van itt közel egy jó kapu készületlen házzal?” — én meg is mutatám.

A mi velem négy szem közt, vagy még többek közt is történt ott nehányan, arról biztosított most is, mindaddig a mig nem tudom hánnyadik századbéli Dózsa Györgynek a trónjára jutniék, hogy senki sem fog arról eszméit megtudni.

Tehát oda akarok célozni, hogy ha netán mindnyájan bamba jönnének, a dolog itt fenekelődjék meg, mert eddig már minden világos. (Kritika és példányszerű érület!)

A mit azon levél még tovább tartalmaz annyit, hogy Árkostól fogva befogadásig Váradival nem

utóbbi években heves rázkódásoknak volt kitéve. Erőt gyűjteni, mert a hatalmas német birodalom észrevehető volt az ernyedés. Javítani a közgazdasági viszonyokat, melyek képe az utóbbi években aggasztóvá vált. Oly célok, melyek méltó problémái lehetnek egy oly hatalmas agynak, minő Bismarcké, s melyek méltó feladatot képezhetnek az ő szilárd, reszketést nem ismerő karja számára.

De vajjon helyes eszközöket választott-e Bismarck céljainak megvalósítására.

A német egységet szilárdítani fogja-e a konzervatív-ultramontán ligával? S nem-e ép a partikularizmus ügyét fogja előmozdítani ez a szövetség? Az ultramontánok hatalomra való jutásával felélednek a bajor partikularista reminiscenciák. A konzervatívok nagy része szíven hordozza szűkebb hazájának sorsát. A közgazdasági politikai elszigetelt Németországot Európától. A közgazdasági elszigeteltség maga után vonhatja a politikai elszigeteltséget.

A vámpolitika tegtöbbit fog ártani Németországnak. Oroszországon kívül alig fog sújtani — legalább érzékenyen — más európai államot. Bármit igyekezzék is jóhiszemű és lelkiismeretes ellenzékünk Bismarck rendszabályait a magyar földbirtok érdekeire mért halálos csapás gyanánt feltüntetni s a német kancellár tetteiért is Tisza Kálmánt és kormányát tenni felelőssé, a tények már is mutatják, hogy a német vámpolitika miatt nem Magyarországot jut tönkre. Liszt-exportunk feltűnő lendületet nyert Fiumén át Anglia felé.

Bajorországot pedig gabona-exportunk tenge ren és szárazon kikerülheti, hogy Svájcba jusson. A német reactionarius közgazdasági politikának tehát maga Németország vallja kárát, bár csak közvetetten, a mennyiben a német gabona piacok megdrágulása következtében a fogyasztók érdekei szenvednek.

Mi csak óhajthatjuk, hogy Németország kibontakozzék belső válságából, s hogy erőt gyűjtjön. Egy erős Németországra szüksége van Európának. De megtörténhetik, hogy a mit a német államférfiak az erő forrásának tartanak, a gyengeség kntfeje lesz. Egy belsőleg gyenge, ernyedt Németország missiója, az európai érdekek, s Ausztria-Magyarország érdekei követelnék ezt.

találkozhatott. — Ezután üdvözletek. Fogdai életmód. Szoros őrizet. stb.

Maros-Vásárhelytt. nov. 29.

a siring hü pártosa:

1. 5.

Még egyről s másról.

— Emlékezetből. —

A Szász Lukács levele valószággal használt. Más illatökökkel is közöltem. Nov. végétől befogatásomig a hónapi időm jól megmondolkozni minden irányban, a helyzethez képest felmerülhető körülményeket jól számításba venni; lehető motozás elől minden gyanus irományt elrejtteni. Szóval tudtam, mit kell tennem, mire kell elkészülnöm. Február első hetében befogtam, házám kimotozott, semmi gyanus tárgy nem volt. De az alatt levelem repült Kolozsvárra a püspöki helyetteshez kinek neje a marosvásárhelyi téparancsnok nejevel testvér volt és ez használt is. De jég többet használt egy méltányló levél a bécsi udvartól, a határőr székegy katonaságot egy árkosi templomi nagy ünnepély alkalmával 1844-ben a cs. kormány iránti hűségben megerősítő prédikációmért, mire az illető katonai parancsnok kért volt fel. Ennek házammal előkeresését és Maros-Vásárhelyre a hadi törvényszékhez juttatását a fogdából kellett elintézni. Annak az elnök ezredes br. Nuppenau kezére beadását nóm küldöttje beizente nekem a zárfalak mögés azután a felügyelet és elbánás körülmét más színű volt.

Az első kikérdeztetésen az előtt már tul voltam; hanem az ismételt kikérdezésnél (Szebenben) megéreztém a kedvezést minden szigor mellett is

TÁRCA.

Adalékok

a Háromszéken 1853/4-ik évben lefolyt „Várady“-ügyhöz.

Vége.

Mielőtt tovább lépnék, főtárgyamra visszahatólag még egy pár dolgot említek meg:

Egyik az új felkelést rendezők közt a titkos jegyek általi közlekedés ostáblája, melyhez háromféle ábécé kulcs volt: török és örmény ábécé és számkulcs, azért pedig többféle kulcs, hogy ha az egyik felfedeztetnék, a más kettő fedezze és védje a további közlekedést. Nálam az egész ostábla le van jegyezve; abból közlekedési gyakorlatom csak az örmény ábécé szerint volt, de abból is kijöttem.

Másik egy levele Szász Lukácsnak, a ki 1853. őszén Maros-Vásárhelyre befogatván, inti a még be nem fogottak Háromszéken vigyázatira, a minek volt is valószággal haszná több tekintetben. A levél így szólt;

Szeretett nagyérdemű uraim!

Fájdalom, mély fájdalom, hogy ily szomorú soraimat kellett önökhez rebegve bocsátanom; de ha érvényes lenne, még is célszerű.

A mi a szabónál történt, minden világosságra jött és csak most e hó 28-ika (novemberben) körül, még az is, hogy a historikus író ott (Árkoson Útő Dániel háznál) járt. Onnan tudom, hogy tegnapi kihallgatáson voltam, miután azt vallottam, hogy